

Aftalen om genopretning: Videregående uddannelse og forskning**Universiteterne og de unge betaler prisen for krisen**

Aftalen mellem regeringen og Dansk Folkeparti om genopretning af økonomien indebærer store nedskæringer på uddannelses- og forskningsområdet, og de bliver en del af regeringens kommende finanslovsforslag for 2011.

Set i et generationsperspektiv vender pakken i den grad den tunge ende nedad: Det er de unge, som skal uddanne sig og derefter skal finde en plads på arbejdsmarkedet, som vil blive ramt af nedskæringerne både på uddannelsesområdet og på dagpengeområdet. Til efteråret venter endda også en reform af SU-systemet, der skal bidrage til at presse de unge endnu hurtigere igennem uddannelserne – for at sikre udbuddet af arbejdskraft - mens fx efterlønsområdet er helt fredet.

Set i et vækstperspektiv er det svært at genfinde regeringens ambitioner om universiteter i verdensklasse, og om at mindst ét dansk universitet skal være blandt de ti bedste i Europa i 2020, når der nu skæres i de løbende bevillinger til universiteter og forskning. Det er vanskeligt for universiteterne at levere de ønskede resultater, når der skiftevis skrues op og ned for aktivitetsniveauet, og vi kan nu forvente nye fyringsrunder og serviceforringelser for både studerende og forskere.

Som et ret grelt eksempel har universiteterne siden 2006 arbejdet intensivt på at opfylde regeringens mål om at fordoble ph.d.-optaget, så der optages 2400 i 2010. Denne massive satsning fra samfundets side har været aftalt med universiteterne i udviklingskontrakterne, men da den kun har været delvist finansieret af globaliseringsmidlerne, har den også været en stor underskudspost på budgetterne. Nu risikerer regeringen at tabe denne storstillede investering på gulvet, hvis den ikke længere vil sætte penge af til den ekstra forskning, som ph.d.-erne kan bidrage med.

I stedet for den nuværende zigzagkurs burde regeringen have fokus på, at uddannelse, forskning og innovation skal skabe grundlaget for øget produktivitet og vækst, så vi fremover kan klare os i den globale konkurrence. Nu fortaber de hidtidige langsigtede ambitioner sig desværre i kortsigtede spareforanstaltninger.

Dermed betaler universiteterne og de unge generationer en uforholdsmæssig stor pris for krisen med den politik, som aftalen om genopretning af dansk politik repræsenterer. Disse grupper og institutioner er grundstoffet i den fremtidige samfundsmæssige udvikling og vækst - og ikke en særlig elite, som derfor kan betale en ekstra stor regning. Det er kortsigtet og uklog symbolpolitik.

Besparelser på universiteter og forskning

I alt skal universiteterne ifølge genopretningsplanen spare 328 mio. kr. i 2012 og 998 mio. kr. i 2013. Besparelser på så store beløb vil uvægerligt betyde en hård opbremsning i universiteterne aktiviteter omkring forskning og forskeruddannelse – aktiviteter som vi ellers de senere år har gjort meget for at opbygge og investere i med henblik på fremtidig vækst og innovation.

Så sent som i starten af 2010 så vi fyringsrunder blandt det videnskabelige personale på universiteterne - særlig grelt var det på Københavns Universitet - og med de kommende besparelser kan vi desværre kun forvente mere af samme skuffe. Universiteterne vil skulle tage stilling til, hvem der så skal fyres: Er det de fastansatte VIP'ere, er det de medarbejdere, der hjælper forskerne med forskningsansøgninger, er det de netop færdiguddannede ph.d.'ere - eller skal der måske skrues ned for ph.d.-optaget igen? Uanset hvad universiteterne vælger, så vil det komme til at koste på kvalitet og ambitioner.

I planen lægges der op til effektivisering af universiteternes administration og støt-
tefunktioner på i alt 375 mio. kr. over bare to år. Det forudsættes, at der kan findes en besparelse på 125 mio. kr. i 2011 og 250 mio. kr. i 2012 på administrationen på undervisningsområdet. Om det overhovedet er realistisk at spare så store beløb over så kort tid ved ingen - hvilket også fremgår af, at regeringen lægger op til konkrete drøftelser med parterne om udmøntningen.

Der er stor risiko for, at nedskæringen i stedet kommer til at ramme bredt på servicen til både studerende, forskere og de virksomheder, som universiteterne samarbejder med. Alt for mange administrative ressourcer på universiteterne er allerede bundet i den store mængde ministerielle krav om status, afrapportering og dokumentation i forhold til økonomiske og politiske styringsinstrumenter - nogle gange endda gensidigt overlappende. Derfor er brug for en oprydning i styringsinstrumenter og dokumentationskrav for at frigøre administrative ressourcer til at servicere kerneområderne - ikke for besparelser, der forøger problemet.

Hvad angår forskningsbevillingerne er der en god nyhed og en dårlig nyhed. Den gode nyhed er, at regeringen og Dansk Folkeparti med denne plan melder klart ud, at de vil fastholde målet om, at de offentlige forskningsbevillinger skal udgøre 1 pct. af BNP også fra 2013. Den dårlige nyhed er så, at det reelt betyder en nedskæring i forskningsbevillingerne, fordi finanskrisen har medført en reduktion af BNP i forhold til det forventede.

Ifølge Finansministeriets beregninger udgør denne tilpasning af forskningsbevillingerne til 1 pct. af BNP 203 mio. kr. i 2012 og 748 mio. kr. i 2013. Det er mange penge på universitetsbudgetterne, og med den langsigtede horisont i forskningsaktiviteterne og dermed i universiteternes planlægning vil nedgangen i aktiviteter kunne mærkes allerede fra 2011. Enhver ansvarlig universitetsledelse må påbegyn-
de tilpasningen til et lavere aktivitetsniveau nu - også selv om aftaleparterne fremhæver, at de lader forskningsinvesteringerne overstige 1 pct. af BNP frem til og med 2012. Og selv om nogle af pengene måske i første omgang vil blive taget fra forskningsrådenes bevillinger, så er det i sidste ende på universiteterne, de kommer til at mangle.

Egentlig skulle der ifølge Finansministeriet ske en tilpasning af forskningsinvesteringerne på hele 1,7 mia. kr. i 2013. Men i nettoresultatet på 748 mio. kr. er det indregnet, at investeringsløftet i universiteternes laboratorier på ca. 1 mia. kr. årligt over tre år udløber i 2012 og derfor ikke kommer til at belaste hverken finansloven eller til at indgå i beregningerne af forskningsmidlerne i forhold til BNP for 2013.

Universiteterne er ikke de eneste uddannelsesinstitutioner, der rammes af besparelser på administrationen. Der iværksættes som en del af genopretningsplanen også en analyse, som skal pege på mulige effektiviseringer af professions- og ingeniørhøjskolernes administration og støttefunktioner. Besparelserne skal indføres i 2011-2014 og forventes at blive på i alt 125 mio. kr.

Efter- og videreuddannelse

Planen indebærer også en række besparelser på efter- og videreuddannelsen for den beskæftigede del af arbejdsstyrken. Der bliver bl.a. øget deltagerbetaling for

alle personer med en videregående uddannelse, der deltager i uddannelser på almen og erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse – og i et sådant omfang, at det skal give en besparelse på i alt 732 mio. kr. i perioden 2011-2013. Det bliver altså dyrere for de højtuddannede – og/eller deres arbejdsgivere – at de øger deres kompetencer gennem offentlig kompetencegivende efter- og videreuddannelse.

Desuden reduceres den periode, hvor man kan modtage SVU – Statens VoksenUddannelsesstøtte – for videregående voksen- og efteruddannelse fra 52 til 40 uger.

5. mia. kr. på plussiden – men til hvad?

Lidt er der dog på positivsiden, idet der afsættes 5 mia. kr. til flere i uddannelse samt svage og udsatte grupper - men der er absolut ingen nærmere angivelse af, hvad pengene skal bruges til.

Det fremgår ikke engang, hvor stor en del af de 5 mia. kr., der skal gå til uddannelse - og heller ikke om en del af dem eventuelt skal anvendes til videregående uddannelse, herunder universitetsuddannelserne. Så det er ikke penge, som der på nogen måde kan planlægges med på institutionerne – og tilbage er blot forhåbnin-gen om, at det vil fremgå af regeringens finanslovsforslag til efteråret.